

ปรัชญาทางจิตวิทยา มือฉัน

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์

ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น

ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์

 สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2563

70.-

ไพฑูรย์ สินลารัตน์

ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น / ไพฑูรย์ สินลารัตน์

1. การศึกษา-ปรัชญา 2. การศึกษา-ไทย

370.1

ISBN 978-974-03-3034-9

สพจ. 1674/7

assคณคําวិชาการ สํวสคคค

Knowledge to All

cupress

www.cupress.chula.ac.th

สิทธิในการผลิตและพิมพ์หนังสือเล่มนี้เป็นของสำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแต่ผู้เดียว

การผลิตและการลอกเลียนหนังสือเล่มนี้ไม่ว่ารูปแบบใดทั้งสิ้น

ต้องได้รับการอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากสำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ครั้งที่ 1-6 (พ.ศ. 2522-2552) โดยผู้เขียน

พิมพ์ครั้งที่ 7 จำนวน 2,000 เล่ม พ.ศ. 2555 (ปรับปรุงใหม่)

พิมพ์ครั้งที่ 8 จำนวน 2,000 เล่ม พ.ศ. 2556

พิมพ์ครั้งที่ 9 จำนวน 2,000 เล่ม พ.ศ. 2557

พิมพ์ครั้งที่ 10 จำนวน 2,000 เล่ม พ.ศ. 2558

พิมพ์ครั้งที่ 11 จำนวน 2,000 เล่ม พ.ศ. 2560

พิมพ์ครั้งที่ 12 จำนวน 2,000 เล่ม พ.ศ. 2561

พิมพ์ครั้งที่ 13 จำนวน 1,000 เล่ม พ.ศ. 2563

(พิมพ์ครั้งที่ 7 ของสำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

ผู้จัดจำหน่าย ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

สาขา ศาลาพระเกี้ยว โทร. 0-2218-7000-3 โทรสาร 0-2255-4441

สยามสแควร์ โทร. 0-2218-9881-2 โทรสาร 0-2254-9495

ม.นเรศวร จ.พิษณุโลก โทร. 0-5526-0162-4 โทรสาร 0-5526-0165

ม.เทคโนโลยีสุรนารี จ.นครราชสีมา โทร. 0-4421-6131-4 โทรสาร 0-4421-6135

ม.บูรพา จ.ชลบุรี โทร. 0-3839-4855-9 โทรสาร 0-3839-3239

โรงเรียนนายร้อย จปร. จ.นครนายก โทร. 0-3739-3023 โทรสาร 0-3739-3023

ม.พะเยา จ.พะเยา โทร. 0-5446-6799-800 โทรสาร 0-5446-6798

จัตุรัสจามจุรี (CHAMCHURI SQUARE) ชั้น 4 โทร. 0-2160-5301-2 โทรสาร 0-2160-5304

หัวหมาก โทร. 0-2374-1378 โทรสาร 0-2374-1377

ม.เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จ.นครราชสีมา โทร. 0-4492-2662-3 โทรสาร 0-4492-2664

Call Center (จัดส่งทั่วประเทศ) โทร. 0-2255-4433 <http://www.chulabook.com>

และเครือข่าย

ร้านค้า หนังสือเข้าชั้นเรียน ติดต่อแผนกขายส่ง สาขาหัวหมาก โทร. 0-2374-1375-6 โทรสาร 0-2374-1375

กองบรรณาธิการ : นิตยา ฤกษ์ถนอม

พิสูจน์อักษร : ลิปิภา มณีญาณโรจน์

ออกแบบปก : อาจารย์จรรมนง แสงวีเชียร

ออกแบบรูปเล่ม : ภัสสร พลโท

พิมพ์ที่ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [CUB6401-002] โทร. 0-2218-3562-3 โทรสาร 0-2218-3547

www.cupress.chula.ac.th

คำนำในการพิมพ์ครั้งที่ 13

เป็นที่น่ายินดีอย่างยิ่งที่หนังสือ “ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น” เล่มนี้ได้พิมพ์มาถึง 13 ครั้ง (รวมทั้งครั้งนี้ด้วย) แสดงว่าในเล่มต้องมีดีอะไรอยู่บ้าง ซึ่งคงเป็นวิธีการเขียนหนังสือของผู้เขียนที่ถือหลักว่า อ่านง่าย เข้าใจง่าย ภาษาง่าย แต่สาระยังคงลึกซึ้งและเข้มข้น ได้สาระครบถ้วน

การจัดพิมพ์ขึ้นใหม่ในปีนี้ ผู้เขียนรู้สึกว่าเป็นจังหวะที่เหมาะสม เพราะในปี 2 ปีนี้ผู้เขียนเชื่อว่าปรัชญาการศึกษาจะเปลี่ยนแปลงรูปแบบที่สำคัญ เพราะ Model การศึกษาในรูปแบบโรงงานอุตสาหกรรม (Factory Model) ที่ใช้กันมาประมาณ 100 กว่าปี ตั้งแต่ยุคอาณานิคม จะเปลี่ยนเป็น Model อุตสาหกรรมใหม่ (Neo - Factory Model) ซึ่งจะเป็นโรงเรียนรูปแบบใหม่ที่แตกต่างไปจากโรงเรียนแบบเดิม

โรงเรียนในรูปแบบเดิมที่ผ่านมาจัดระบบแบบโรงงานอุตสาหกรรม รุ่นเก่าที่ใช้ระบบ Assembly Line แต่ละส่วนของงานแยกจากกันเป็นแต่ละส่วนชัดเจน (Departmentalization) หน่วยของงานแต่ละหน่วยก็จะทำงานของตัวเองไป ไม่ต้องยุ่งกับใคร

ระบบการศึกษาไทยในปัจจุบันก็จัดรูปแบบเดียวกับโรงงานอุตสาหกรรม โดยแบ่งเป็นกลุ่มสาระอื่น ๆ แล้วแต่ละกลุ่มสาระก็ต้องเกี่ยวข้องกัน เพราะทุกกลุ่มสาระก็มีเครื่องมือของตนเองอยู่แล้ว

แต่อุตสาหกรรมใหม่นี้ไม่แยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด ยังผสมกลมกลืนทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย (Network) มีการทำงานร่วมกัน (Integration) เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน และการทำงานร่วมกันจึงเกิดตามมาเป็นระบบซึ่งปัจจุบันนี้เราก็ได้เริ่มแนวคิดนี้บ้างแล้ว ดังโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนที่กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) สนับสนุนอยู่ และแนวคิดนี้ก็จะขยายตัวไปเรื่อย ๆ บทบาทใหม่ ๆ ของครูและผู้บริหารก็จะเกิดตามมา

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงขอให้นักปรัชญา นักการศึกษาและผู้สนใจการศึกษาทุกท่านได้ติดตามเรื่องนี้ไว้ เพราะเชื่อว่าท่านจะพบกับ Concept ใหม่ที่ไม่ซ้ำก็เร็ว

เมื่อท่านผู้อ่านได้อ่านคำนำของเล่มนี้แล้ว ท่านผู้อ่านอาจจะแปลกใจที่ได้อ่าน “หลักคิด” บางอย่างในคำนำด้วย ซึ่งผู้เขียนตั้งใจที่จะเขียนคำนำในลักษณะนี้ต่อไป ไม่ว่าจะเป็นหนังสือเรื่องใดก็ตาม เพราะคิดว่าจะเป็นประโยชน์มากกว่าการมาบอกว่า พิมพ์ครั้งนี้เป็นอย่างไร เพิ่มเติมอะไรเท่านั้น ยกเว้นว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างจริงจังในเล่ม กรณีเช่นนั้นก็ถือว่ากันอีกที

หวังว่า ท่านผู้อ่านจะได้รับสาระครบถ้วนจากการพิมพ์ครั้งนี้ตามที่หวังทุกประการ

ไพฑูรย์ สินลารัตน์

14 ตุลาคม 2563

คำนำในการพิมพ์ครั้งที่ 1

จุดมุ่งหมายในการเขียนหนังสือเล่มนี้ขึ้นก็เพื่อจะใช้เป็นเอกสาร
คำสอนในวิชาปรัชญาการศึกษาที่ผู้สอนมีส่วนรับผิดชอบอยู่ร่วมกับอาจารย์
ท่านอื่น ๆ ของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และในขณะเดียวกันก็
ต้องการจะให้เป็นหนังสือเบื้องต้นเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาด้วย แต่ก็ยังจัดทำ
ได้ไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร เพราะมีเวลาในการจัดทำจำกัด กับต้องเร่งพิมพ์ให้ทัน
กับความต้องการของนิสิตในปีการศึกษา 2522 นี้ด้วย จึงยังคงจะมีข้อบกพร่อง
อยู่มาก หากท่านผู้อ่านจะกรุณาให้คำติชมด้วยก็จะเป็นพระคุณอย่างสูง

ในการเขียนได้ยึดแนวที่ถือเอาตัวการศึกษาเป็นแกนกลาง เพราะ
ถือหลักว่า เพราะมีการศึกษาจึงมีปรัชญาการศึกษาเกิดขึ้น ซึ่งอาจจะแตกต่าง
ไปจากแนวเดิมที่ถือว่าเพราะมีปรัชญา (ทั่วไป) จึงมีปรัชญาการศึกษาเกิดขึ้น
แต่ผู้เขียนก็ได้เขียนไว้ทั้งสองแนวโดยเฉพาะในบทที่ 4 ได้กล่าวถึงปรัชญา
การศึกษาในแนวเดิมไว้พอสมควร ส่วนบทที่ 5-6 นั้น ได้กล่าวถึงปรัชญา
การศึกษาที่เน้นตัวการศึกษาไว้อย่างมากพอที่จะเป็นความรู้เบื้องต้นของด้านนี้

ลักษณะการเขียนในเล่มได้เน้นแนวคิด (Concept) เป็นหลักสำคัญ
ในบางหัวข้อ ผู้อ่านจะรู้สึกขาดรายละเอียดไปบ้าง แต่ก็เพื่อความเข้าใจของ
ผู้เขียนเอง ผู้สนใจรายละเอียดจะหาอ่านเพิ่มเติมได้จากหนังสือที่แนะไว้ใน
แต่ละบทแล้ว

ข้อเขียนในเล่มนี้เกิดจากการผสมผสานแนวคิดและความรู้จาก
ผู้รู้หลายท่านและจากหนังสือหลายเล่ม แล้วตีความออกมาเป็นทัศนะของ
ผู้เขียนเอง ดังนั้น หากมีข้อบกพร่องอะไร ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่ผู้เดียว หาก
มีคุณความดีอยู่บ้าง ผู้เขียนก็ขอมอบให้กับท่านผู้รู้และผู้เขียนหนังสือที่ได้นำ

มาอ้างอิงในเล่มนี้ให้ทุกท่านด้วย และใคร่ขอขอบพระคุณท่านเจ้าของแนวคิด
เจ้าของหนังสือ และผู้เกี่ยวข้องทุกคนไว้ ณ ที่นี้เป็นอย่างสูงด้วย

หวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์กับผู้สนใจปรัชญาการศึกษา
ตามสมควร

ไพฑูรย์ สีนลรัตน์

กันยายน 2522

สารบัญ

คำนำในการพิมพ์ครั้งที่ 13

คำนำในการพิมพ์ครั้งที่ 1

บทที่ 1	ความรู้เกี่ยวกับปรัชญา	1
	ความหมายของปรัชญา	1
	สาขาของปรัชญา	6
	อภิปรัชญา	6
	ทฤษฎีความรู้	6
	คุณวิทยา	7
	การมองปัญหาในปรัชญา	8
	หน้าที่ของปรัชญา	11
	ความมุ่งหวังและประโยชน์ของปรัชญา	12
	สรุป	14
	คำถามที่ควรอภิปราย	15
	เอกสารอ้างอิง	16
บทที่ 2	ความหมายและขอบเขตของการศึกษา	17
	การศึกษาคืออะไร	17
	การศึกษาในฐานะเป็นกระบวนการสังคมประกิต	20
	บุคลิภาพที่พึงปรารถนา	20
	การเรียนรู้พฤติกรรมของสังคม	22
	หน่วยของสังคมประกิต	24
	การศึกษาในฐานะเป็นสถาบันทางสังคม	25
	หน้าที่ของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาอื่น ๆ	25

	องค์ประกอบของโรงเรียน	28
	กระบวนการของโรงเรียน	29
	บทบาทของปรัชญาการศึกษา	30
	สรุป	31
	คำถามที่ควรอภิปราย	32
	เอกสารอ้างอิง	33
บทที่ 3	ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษา	35
	ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษา	35
	แนวทางในการพิจารณาปรัชญาการศึกษา	37
	ปรัชญาการศึกษาที่ยึดเนื้อหาทางปรัชญาทั่วไป	
	เป็นแม่บท	37
	ปรัชญาการศึกษาที่ยึดตัวการศึกษาเป็นแกนกลาง	40
	ปรัชญาการศึกษาที่มุ่งหาความกระจ่างใน	
	แนวคิดและกิจกรรมการศึกษา	42
	ลักษณะของการศึกษาและวิจัย	43
	คุณค่าของปรัชญาการศึกษา	45
	สรุป	47
	คำถามที่ควรอภิปราย	48
	เอกสารอ้างอิง	49
บทที่ 4	ปรัชญาพื้นฐาน	51
	ปรัชญาจิตนิยม	51
	อภิปรัชญาของจิตนิยม	52
	ทฤษฎีความรู้ของจิตนิยม	53

คุณวิทย์ของจิตนิยม	53
ปรัชญาจิตนิยมกับการศึกษา	54
ปรัชญาวัตถุนิยม	55
อภิปรัชญาของวัตถุนิยม	55
ทฤษฎีความรู้ของวัตถุนิยม	56
คุณวิทย์ของวัตถุนิยม	56
ปรัชญาวัตถุนิยมกับการศึกษา	57
ปรัชญาประสบการณ์นิยม	57
อภิปรัชญาของประสบการณ์นิยม	57
ทฤษฎีความรู้ของประสบการณ์นิยม	58
คุณวิทย์ของประสบการณ์นิยม	59
ปรัชญาประสบการณ์นิยมกับการศึกษา	59
ปรัชญาอัตถิภาวนิยม	60
อภิปรัชญาของอัตถิภาวนิยม	60
ทฤษฎีความรู้ของอัตถิภาวนิยม	61
คุณวิทย์ของอัตถิภาวนิยม	61
ปรัชญาอัตถิภาวนิยมกับการศึกษา	61
สรุป	62
คำถามที่ควรอภิปราย	64
เอกสารอ้างอิง	65
บทที่ 5 ปรัชญาการศึกษากลุ่มอนุรักษนิยม	67
ปรัชญาสาขาสารัตถนิยม	67
จุดมุ่งหมายของการศึกษา	68

องค์ประกอบของการศึกษา	69
กระบวนการของการศึกษา	71
ปรัชญาสาขานิรนตรนิยม	74
จุดมุ่งหมายของการศึกษา	75
องค์ประกอบของการศึกษา	76
กระบวนการของการศึกษา	78
ข้อจำกัด	80
สรุป	81
คำถามที่ควรอภิปราย	82
เอกสารอ้างอิง	83
บทที่ 6 ปรัชญาการศึกษากลุ่มเสรีนิยม	85
ปรัชญาสาขาพิพัฒน์นิยม	85
จุดมุ่งหมายของการศึกษา	86
องค์ประกอบของการศึกษา	87
กระบวนการของการศึกษา	89
ข้อจำกัด	92
ปรัชญาสาขาปฏิรูปนิยม	93
จุดมุ่งหมายของการศึกษา	93
องค์ประกอบของการศึกษา	94
กระบวนการของการศึกษา	97
ข้อจำกัด	98
สรุป	99

	คำถามที่ควรอภิปราย	100
	เอกสารอ้างอิง	101
บทที่ 7	ปรัชญาการศึกษาไทย	103
	ปรัชญากลุ่มอุดมคตินิยม	103
	ปรัชญากลุ่มปัญญานิยม	106
	ปรัชญากลุ่มชุมชนนิยม	108
	ปรัชญากลุ่มปฏิบัตินิยม	110
	ปรัชญากลุ่มเทคโนโลยีนิยม	113
	ปรัชญาในทางปฏิบัติ	116
	คำถามที่ควรอภิปราย	117
	เอกสารอ้างอิง	118
บทที่ 8	การศึกษากับสังคมไทย	121
	สภาพสังคมไทยในอดีต	123
	ลักษณะของการศึกษา	129
	ลักษณะสังคมไทยในยุคปฏิรูปประเทศ	129
	ลักษณะของการศึกษา	134
	ลักษณะสังคมไทยในยุคโลกาภิวัตน์	135
	ลักษณะของการศึกษา	140
	คำถามที่ควรอภิปราย	142
	เอกสารอ้างอิง	144
บทที่ 9	การศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลผลิตภาพ	145
	สังคมบริโภคนิยม	146
	ระบบการศึกษาแบบบริโภคนิยม	150

จำเป็นต้องการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ	151
ลักษณะคนรุ่นใหม่ : CCPR	152
การสอนเชิงก้าวหน้า : CCPR MODEL	153
การบริหารโรงเรียนแบบ CPO	154
สรุป	155
คำถามที่ควรอภิปราย	156
เอกสารอ้างอิง	157
บรรณานุกรม	159
ประวัติผู้แต่ง	171

บทที่ 1

ความรู้เกี่ยวกับปรัชญา

ก่อนที่จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษา เราควรมีความรู้เกี่ยวกับปรัชญาขั้นต้นตามสมควรว่า ปรัชญาคืออะไร ปรัชญามีขอบเขตแค่ไหน ปรัชญาศึกษาเรื่องอะไรกันบ้าง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะได้กล่าวถึงพอเป็นสังเขปในบทแรกนี้

ความหมายของปรัชญา

การที่จะให้ความหมายหรือให้คำจำกัดความของคำว่าปรัชญานั้น ไม่ใช่เรื่องที่ทำได้ง่ายและเป็นสิ่งที่ถูกต้องสมบูรณ์ที่สุดได้ยาก แต่ก็ทำได้ยากเช่นกันเพราะนักปรัชญาแต่ละคน นักคิดแต่ละกลุ่ม นักปรัชญาแต่ละสมัย ก็ให้คำนิยามแตกต่างกันออกไป การให้ความหมายในที่นี้จะกล่าวอย่างกว้าง ๆ เพื่อให้เข้าใจตรงกันในหมู่ผู้ที่ทำความเข้าใจในเรื่องของปรัชญาการศึกษาต่อไป ส่วนคำนิยามที่ละเอียดพิสดารนั้น ผู้สนใจจะอ่านได้จากหนังสือที่แนะนำไว้ท้ายบทนี้

ก. ความหมายตามรูปศัพท์

การพิจารณาความหมายของปรัชญาแบบแรกคือพิจารณาตามรูปศัพท์ที่ใช้อยู่ว่ามีความหมายอย่างไร ซึ่งเราอาจพิจารณาได้เป็น 2 แนวทางคือ รูปศัพท์ภาษาไทยและรูปศัพท์ภาษาอังกฤษ

ตามรูปศัพท์ในภาษาไทยนั้น คำว่าปรัชญาเป็นคำที่พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิปวงศ์ประพันธ์ทรงบัญญัติขึ้นเพื่อใช้แทนคำว่า Philosophy ในภาษาอังกฤษ (กิริติ บุญเจือ, 2519 : 1) และเป็นศัพท์บัญญัติที่ “ติด” เป็นที่นิยมใช้กันกว้างขวางในปัจจุบัน ตามรากศัพท์ปรัชญาเป็นคำสันสกฤตมาจากคำว่า ชญา แปลว่า รู้ เข้าใจ เมื่อเติมอุปสรรค พร ซึ่งแปลว่า โกล สูงสุด ประเสริฐ ลงไปข้างหน้า จึงกลายเป็นคำว่า ปรัชญา ซึ่งอาจจะให้ความหมายได้ว่าเป็นความรอบรู้ รู้กว้างขวาง หรือความรู้อันประเสริฐ ความรู้ชั้นสูงก็ได้ โดยนัยนี้ความหมายของปรัชญาในศัพท์ภาษาไทยจึงเน้นไปที่ตัวความรู้หรือผู้รู้ ซึ่งเป็นความรู้ที่กว้างขวางลึกซึ้งประเสริฐ เป็นต้น ซึ่งตรงกับคำว่า ปัญญาในภาษาบาลี

แต่ตามรูปศัพท์ในภาษาอังกฤษนั้นมีความหมายแตกต่างไปจากภาษาไทยอยู่บ้าง โดยที่พีทาโกรัสเป็นคนที่เริ่มใช้คำนี้ โดยเรียกตัวเองว่านักปรัชญา (Philosopher) (Thakur, 1977: 3) รากศัพท์เดิมของคำ Philosophy นั้นมาจากคำภาษากรีก 2 คำสนธิกัน คือ Philos กับ Sophia คำว่า Philos หรือ Philia นั้นแปลว่า รักหรือความรัก (Love) ส่วนคำว่า Sophia นั้น หมายถึง ความรู้ ความปราชญ์ (Wisdom) เมื่อรวมกันเข้าเป็น Philosophy แล้วจึงหมายถึง ความรักในความรู้ ความรักในความปราชญ์ (The Love of Wisdom) ความหมายตามรูปศัพท์ในภาษาอังกฤษนี้เน้นไปที่ทัศนคติ นิสัย และความตั้งใจ เน้นที่กระบวนการในการจะหาความรู้ นักปรัชญาตามความหมาย

รูปศัพท์ภาษาอังกฤษจึงหมายถึงคนที่สนใจแสวงหา และอยากรู้ อยากเห็น ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ ไม่ใช่คนที่มีความรู้แล้วเพียงพอกับความรู้ที่ตนมีอยู่แล้วนั้น

อย่างไรก็ตาม แม้คำนิยามจะแตกต่างกันออกไปบ้างตามรูปศัพท์ของภาษาไทยและภาษาอังกฤษก็ตาม แต่สิ่งที่ร่วมกันอยู่อย่างหนึ่งก็คือความรู้ไม่ว่าจะเป็นตัวความรู้หรือการแสวงหาความรู้ก็ตาม ปรัชญาจึงหนีไม่พ้นเรื่องความรู้ไปได้ แต่จะเป็นความรู้อะไร อย่างไร หรือเกี่ยวข้องอย่างไร เพื่ออะไรนั้นจะกล่าวถึงในตอนต่อ ๆ ไป

ข. ความหมายโดยอรรถ

การพิจารณาหาความหมายของปรัชญาโดยอรรถนี้ ก็เช่นเดียวกับการให้คำนิยามปรัชญาโดยทั่ว ๆ ไปนั่นเอง คือไม่มีคำนิยามตายตัว การให้ความหมายในที่นี้จะพิจารณาเพื่อประโยชน์ในการศึกษาต่อไปเป็นหลักสำคัญ

เมื่อพิจารณาโดยเนื้อหาแล้ว เราก็อาจกล่าวได้ว่า ปรัชญานั้นเป็นสาขาวิชาหนึ่ง ซึ่งมีที่มาและมีวิวัฒนาการอันยาวนาน โดยเริ่มต้นจากการที่มนุษย์มีความสงสัยและพิศวงงงงวยต่อสิ่งแวดล้อมรอบข้าง แล้วก็พยายามขบคิดหาคำตอบต่อปัญหาและความสงสัยต่าง ๆ เหล่านั้น ในระยะแรก ๆ ก็พยายามหาคำตอบต่อปัญหาในสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น โลก จักรวาล ธรรมชาติก่อน แล้วจึงหันมาสนใจเรื่องของมนุษย์เองในระยะหลัง โดยเฉพาะสมัยหลังโสกราตีสเป็นต้นมา เพื่อหาความหมายต่อสิ่งแวดล้อมเหล่านั้น การตั้งข้อสงสัยและการพยายามหาคำตอบต่อสิ่งแวดล้อมและตัวมนุษย์เองนี้ในระยะแรก ๆ ก็เป็นไปอย่างง่าย ๆ ใช้เหตุผลไม่ลึกซึ้งซับซ้อนมากนัก เป็นการคาดคะเนตามความนึกคิดและสติปัญญา ในยุคนั้น ๆ ความรู้ที่ใช้ประกอบก็มีลักษณะกว้าง ๆ ตามที่คิดได้ในยุคนั้น ๆ เช่นกัน แต่เมื่อเวลาผ่านไปนับเป็น